

An Overview of Comparative Research Methods: Theories, Approaches and Perspectives

Saeed Zarandi*

Management and Accounting, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

DOI: 10.22098/CPA.2024.14476.1029

Abstract

Context and Purpose: There are different types of research methods and they differ from each other in terms of type, approach, nature, perspective, etc. One of the most important research methods that has many applications in most fields is the comparative research method. This method has different approaches and characteristics that most of the thinkers have raised about it that are worthy of attention. The main goal of the current research is to investigate and analyze the comparative research method that examines its theory, approaches and horizons.

Methodology: The current research is of a fundamental type and the research method used in it is descriptive-analytical, which examines the main purpose of the research by using a review approach in document analysis and library studies.

Findings: This method has high flexibility and dynamism such that it can be implemented both quantitatively and qualitatively. Among its advantages, we can point out that this method discovers cause and effect relationships; There is no moral problem in it; can be read in the past; It prevents fabrication. And some thinkers believe that this method identifies patterns and trends; encourages intercultural understanding; expands theoretical knowledge; enables comparative analysis; Increases data reliability.

Conclusion: According to the results of the present research, it can be said that the comparative method is one of the flexible and special methods in different fields, which has its own conditions and criteria. This method is more dependent and focused on spatial and temporal conditions. Also, this method is able to determine the main and secondary structures of one or more phenomena from different perspectives and approaches

* **Corresponding Author:** Saeed_zarandi@atu.ac.ir . <https://orcid.org/0000-0002-6194-8765>

How to Cite: Zarandi, S., (2024). An Overview of Comparative Research Methods: Theories, Approaches and Perspectives, *Comparative Public Administration Quarterly*, 1(4), PP 1-21.

DOI: 10.22098/CPA.2024.14476.1029

Keywords: Research Method, Comparative Method, Documentary and Library Studies, Comparison.

Extended Abstract

Context and Purpose: There are different types of research methods and they differ from each other in terms of type, approach, nature, perspective, etc. One of the most important research methods that has many applications in most fields is the comparative research method. This method has different approaches and characteristics that most of the thinkers have raised about it that are worthy of attention. The main goal of the current research is to investigate and analyze the comparative research method that examines its theory, approaches and horizons.

Methodology: The current research is of a fundamental type and the research method used in it is descriptive-analytical, which examines the main purpose of the research by using a review approach in document analysis and library studies. This method has high flexibility and dynamism such that it can be implemented both quantitatively and qualitatively. Among its advantages, we can point out that this method discovers cause and effect relationships; There is no moral problem in it; can be read in the past; It prevents fabrication. And some thinkers believe that this method identifies patterns and trends; encourages intercultural understanding; expands theoretical knowledge; enables comparative analysis; Increases data reliability.

Conclusions: According to the results of the present research, it can be said that the comparative method is one of the flexible and special methods in different fields, which has its own conditions and criteria. This method is more dependent and focused on spatial and temporal conditions. Also, this method is able to determine the main and secondary structures of one or more phenomena from different perspectives and approaches. The next result is related to the flexibility and multidimensional approach of this method. In fact, this method can be used by using other tools and even other research methods, in a combined or mixed manner, and in this context, the main purpose and nature of the research is important, and the researchers or practitioners of using this method should In relation to the method, application, method and procedure related to it, pay the necessary attention.

Keywords: Research Method, Comparative Method, Documentary and Library Studies, Comparison

مروری بر روش تحقیق تطبیقی: نظریه ها، رویکردها و افق ها

سعید زرنندی

استادیار، گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۰/۲۹

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۱۲/۲۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۲۵

نوع مقاله: پژوهشی

صص: ۱-۲۱

چکیده

زمینه و هدف: روش های تحقیق انواع مختلفی دارند و برحسب نوع، رویکرد، ماهیت، دیدگاه و..... با یکدیگر متفاوتند. یکی از مهم‌ترین روش های تحقیقی که در اکثر رشته ها کاربردهای فراوانی دارد، روش تحقیق تطبیقی است. این روش دارای رویکرد و خصوصیات مختلفی است که اکثر اندیشمندان در رابطه با آن مطالبی را مطرح کرده اند که درخور توجه می باشند. هدف اصلی تحقیق حاضر، بررسی و تحلیل روش تحقیق تطبیقی است که نظریه، رویکردها و افق های آن را مورد بررسی قرار می دهد. **روش‌شناسی:** تحقیق حاضر از نوع بنیادی و روش تحقیق بکاررفته در آن توصیفی-تحلیلی است که با استفاده از رویکرد مروری در تحلیل اسنادی و مطالعات کتابخانه ای، به بررسی هدف اصلی تحقیق می پردازد.

یافته‌ها: این روش دارای انعطاف پذیری و پویایی بالایی است بگونه ای که هم بصورت کمی و هم بصورت کیفی قابلیت اجرا دارد. از مزایای آن می توان به این موارد اشاره کرد که این روش، روابط علت و معلولی را کشف می کند؛ هیچ مشکل اخلاقی در آن وجود ندارد؛ در گذشته قابل مطالعه است؛ از تصنع جلوگیری می کند. و برخی از اندیشمندان معتقدند که این روش، الگوها و روندها را شناسایی می کند؛ درک بین فرهنگی را تشویق می کند؛ دانش نظری را گسترش می دهد؛ امکان تجزیه و تحلیل مقایسه ای را فراهم می کند؛ قابلیت اطمینان داده ها را افزایش می دهد.

نتیجه‌گیری: مطابق با نتایج تحقیق حاضر می توان گفت که روش تطبیقی یکی از روش های منعطف و خاص در رشته های مختلف است که دارای شرایط و ضوابط مختص به خود می باشد. این روش بیشتر وابسته و معطوف به شرایط مکانی و زمانی است. همچنین، این روش قادر است از دیدگاه ها و رویکردهای مختلف، ساختارهای اصلی و فرعی یک یا چند پدیده را مشخص نماید.

کلیدواژه‌ها: روش تحقیق، روش تطبیقی، مطالعات اسنادی و کتابخانه ای، قیاس.

مقدمه

روش‌های تحقیق انواع مختلفی دارند که متناسب با نوع، دیدگاه، ماهیت، رویکرد و... با یکدیگر تفاوت و تمایز دارند (Taherdoost, 2022). روش تحقیق تطبیقی یک روش تحقیق در علوم اجتماعی است که نمونه آن در مطالعات بین فرهنگی یا تطبیقی است که هدف آن مقایسه بین کشورها یا فرهنگ‌های مختلف است (Iranifard & Latifnejad Roudsari, 2022; Esser & Vliegenthart, 2017). یعنی، روش تطبیقی عبارت است از نگاه کردن به یک موضوع، پدیده یا مورد مطالعه از سایر ابعاد و ویژگی‌های در نظر گرفته شده. موضوع مطالعه تطبیقی معمولاً در مکان و/یا زمان مقایسه می‌شود و این روش‌ها می‌توانند کیفی و کمی باشند (Coccia & Benati, 2018). استفاده از مقایسه یا تطبیقی در مطالعه علوم انسانی، تاریخ و فرهنگ و... سابقه طولانی دارد. میراث کار تطبیقی در زمینه نظریه اجتماعی را می‌توان حداقل به دوران باستان یونانی ردیابی کرد که هرگز قطع نشد و از آن زمان این سنت پایدار، با گذشت زمان تقویت شده است (Dehdashti Shahrokh & Miri, 2019). در زمان ما، به دلیل برخی تحولات تاریخی مانند افزایش بسیار زیاد ارتباطات، پیشرفت‌های تکنولوژیکی و تشدید دائمی گرایش‌های بین‌المللی شدن، تحقیقات تطبیقی، به ویژه مقایسه بین ملی، به طور فزاینده‌ای مورد توجه قرار گرفته و در نتیجه بخش عمده‌ای از آن را به خود اختصاص داده است (Azarian, 2011). روش تطبیقی، که دو یا چند رویکرد یا رابطه را برای الگوها، تشابهات و تمایزات مشترک تجزیه و تحلیل می‌کند. در گذار از قرن هجدهم به قرن نوزدهم به عنوان روشی برجسته برای یافتن اشتراکات در زمینه‌های زیبایی‌شناختی، اجتماعی و علمی، از زبان‌شناسی تا آناتومی، از زمین‌شناسی تا جامعه‌شناسی بکار گرفته شد. به همین دلیل، تطبیق‌گرایی و به‌ویژه روش تطبیقی، موضوعی محوری برای تاریخ جامع علوم انسانی است (Griffiths, 2017). تعریف تحقیق تطبیقی، به بیان ساده، عبارت است از مقایسه دو یا چند چیز با هدف کشف چیزی در مورد یک یا همه چیزهایی که مقایسه می‌شوند. این تکنیک اغلب از چندین رشته در یک مطالعه استفاده می‌کند. وقتی صحبت از روش به میان می‌آید، توافق اکثریت این است که هیچ روش‌شناسی خاص برای تحقیق تطبیقی وجود ندارد (Thiem & Dusa, 2012). روش تحقیق تطبیقی یک رویکرد چند بعدی یا رویکرد چند رشته‌ای دارد که به دلیل انعطاف‌پذیری‌ای که ارائه می‌دهد در زمره روش‌های خوب دسته‌بندی شده است (Foucault, 2005).

بعضاً در برخی از منابع ملاحظه می‌شود که این روش تحت عنوان روش تحقیق تاریخی-تطبیقی نیز مرقوم شده است اما در بسیاری از رشته‌ها با عنوان تطبیقی بکار

می‌رود. پژوهش تاریخی تطبیقی روشی از علوم اجتماعی است که رویدادهای تاریخی را بررسی می‌کند تا با مقایسه مستقیم با سایر رویدادهای تاریخی، نظریه‌پردازی یا ارجاع به امروز، توضیحاتی را ارائه دهد که فراتر از یک زمان و مکان خاص معتبر باشد (Wrong, 1993). این شکل از تحقیق ممکن است از چندین جهت‌گیری نظری استفاده کند و آن را با انواع سؤالاتی که می‌پرسد متمایز می‌کند، نه چهارچوب نظری که به کار می‌گیرد.

نکته قابل ذکر این است که در حوزه روش تحقیق؛ اختلاف نظرات بسیار زیاد می‌باشد و به همین دلیل، این مقاله از دیدگاه رشته مدیریت و پارادایم مرتبط به بررسی این روش تحقیق می‌پردازد. از سویی، بسیاری از پژوهش‌ها صرفاً به معرفی کلی این روش پرداخته‌اند و از سوی دیگر، بسیاری از آنها این روش را به سایر رشته‌ها مرتبط ساخته‌اند. اما نکته قابل ذکر اینجاست که این روش بنا به ماهیت چندبعدی و خاصی که دارد، می‌تواند در سایر رشته‌ها من جمله مدیریت نیز کارا باشد. به همین سبب هدف اصلی تحقیق حاضر بررسی و تحلیل روش تحقیق تطبیقی است که نظریه، رویکردها و افق‌های آن را مورد بررسی قرار می‌دهد.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

تاریخچه و خاستگاه

اهمیت و فایده تحقیق تطبیقی به قدمت خود این رشته است (Mills et al, 2006). تاریخچه مشخصی برای این روش معرفی نشده است اما اکثر اندیشمندان معتقدند که ویلیام جونز در سال ۱۷۸۶ درباره ویژگی‌های ریشه‌شناختی و دستوری مشترک زبان‌های سانسکریت، لاتین، یونانی و آنچه او «گوتیک» و «سلتیک»^۱ می‌نامید، مربوط می‌کند (Hoenigswald, 1993). این دیدگاه که در زبان‌شناسی تاریخی مطرح بود، تحلیل‌های مختلفی را در زمینه‌های زبانی، تاریخی، هنری و... ارائه می‌داد که بیشتر به دو مقوله «تطبیق» و «قیاس» معطوف بود (Griffiths, 2017).

قبل از سال ۱۸۰۰، «تطبیق» عموماً به عنوان ابزاری متقاعدکننده یا بلاغی^۲ که بر تفاوت‌ها تأکید می‌کرد استفاده می‌شد (Griffiths, 2017). از سوی دیگر، «قیاس» عمدتاً برای مطالعه شباهت بین سیستم‌های متمایز، به‌ویژه در متافیزیک و فلسفه مسیحی استفاده می‌شد (Harris, 1966). جیمز ترنر، در مطالعه گسترده‌اش درباره‌ی زبان‌شناسی و تاریخ علوم انسانی، استدلال می‌کند که استفاده از تطبیق یا مقایسه،

^۱ "Gothick" and "Celtick"

^۲ Rhetorical Device

بیشتر برای برجسته کردن شباهت‌ها و تفاوت‌ها در موضوعات مورد مطالعه قدیمی و شاید جهانی است (Bod, 2013).

از اوایل قرن نوزدهم، "قیاس" اغلب به عنوان مکملی نزدیک برای "تطبیق" استفاده می‌شد. اگر مفهوم «تطبیق» روش یا رویه را تداعی می‌کند، «قیاس» موضوع آن، الگوهای دستوری و واژگانی نظام‌مند زبان‌ها را معرفی می‌کند (Schleicher, 1861). اما این روش صرفاً معطوف به زبان‌شناسی تطبیقی قرن نوزدهم نبود، بلکه به سایر رشته‌ها و دیدگاه‌ها نیز مرتبط می‌شد. به عنوان مثال، مقایسه‌گرایان مثل فردریش ماکس مولر^۱، نسبت به استفاده مکرر از زبان‌شناسی تطبیقی برای توجیه طبقه‌بندی‌های قومی هشدار دادند (Popkin, 1975). پس از دهه‌ها این روش توانست در سایر رشته‌ها نیز مورد استفاده قرار گیرد. در علوم اجتماعی، مردم‌شناسی، جامعه‌شناسی و... کاربردهای فراوانی یافت. ملاحظه شد که مفاهیم «تطبیق» و «قیاس» به عنوان مفاهیم زمینه‌ای و اصلی این حوزه هستند. راینهولد بیچلر، مورخ، مقایسه‌گرایی را بخشی از سنت روشنگری طولانی‌مدت «vergleichende Studien» می‌داند که در آثار گوستاو درایسن، کارل مارکس، و جورج گوتفرد گروینوس جریان دارد. بین روش تطبیقی و آنچه «Analogiesschlüssen» یا برهان از طریق قیاس نامیده می‌شود (Weiler, 1978). به شیوه‌ای مشابه، لوسیانو کانفورا^۲ استدلال می‌کند که قیاس، که به عنوان تطبیق "موارد" تصور می‌شود و پدیده یا واقعیت، و مطالعه تطبیقی آن از یکدیگر جدایی ناپذیرند؛ به این معنی که «قیاس» که به عنوان «تمایل به آشتی دادن حقایق مشابه به منظور درک کاملتر آنها» درک می‌شود، و «بزار» تعیین‌کننده دانش اومانستی را فراهم می‌کند (Canfora, 1983). قیاس و تطبیق که با چنین شرایط گسترده‌ای در نظر گرفته شده‌اند، یک روش کلی‌تر و گسترده‌تر از تحقیقات تاریخی را ارائه می‌دهند و در سایر رشته‌ها، کاربردهای مختلفی دارند. تطبیق‌گرایی به جای تمرکز صرف بر مقایسه و...، بیشتر سعی می‌کند توصیف‌ها و تشریحات را به سمت بررسی و تبیین تشبیهات و تفاوتها سوق داده و تا حد امکان آنها را توضیح دهد (Canfora, 1983). دومین تغییر عمده در زمینه این شناخت بود که شیوه‌های تحلیلی که قبلاً متمایز بودند - و عمدتاً با تمایز بین «مقایسه» و «قیاس» مشخص می‌شدند - می‌توانستند به طور مفیدی در روش تطبیقی ترکیب شوند (Bod, 2013). روش تحقیق تطبیقی مدرن زمانی پدیدار شد که نسل جدیدی از نویسندگان، مورخان و

¹ Friedrich Max Müller

² Luciano Canfora

طبیعت‌شناسان راه‌های تازه‌ای را برای کاوش در قیاس‌های مختلف بین نمونه‌ها و اسناد، بین گروه‌ها و جوامع و... را پیدا کرده‌اند (Brown, 2013). بطور کلی، علیت یکی از مسائل مهم در تحقیقات تطبیقی است. در تحقیقات تطبیقی، محققان بر شناسایی علل تفاوت‌ها و شباهت‌های موجود در دو گزاره یا گروه از افراد تمرکز می‌کنند (Dehdashti Shahrokh & Miri, 2019). محققان ممکن است در تعیین علت دقیق مشکل در تحقیقات تطبیقی به دلیل عدم وجود مقیاس مشترک برای اعمال هر دو مورد اشتباه کنند (Smelser, 2013). از یک سو، مقایسه یا تطبیق اغلب به عنوان یک چهارچوب تحلیلی گسترده‌تر عمل می‌کند و از سوی دیگر، آنقدر اساساً در اکثر روش‌های تحقیق جای گرفته است که به سختی می‌توان آن را به عنوان یک روش جداگانه شناخت (Stausberg, 2011).

سه موضوع اصلی در تبیین و شناسایی تحقیقات تطبیقی عبارتند از: روابط علی، فرآیندها در طول زمان و مقایسه‌ها (Schutt, 2006). همانطور که در بالا نیز ذکر شد، اگرچه ما روزانه فرضیات علی را انجام می‌دهیم و بسیاری از آنها را مدنظر قرار می‌دهیم، اما پشتیبانی از روابط علی مشکل است. شوت پنج معیار را مورد بحث قرار می‌دهد که برای داشتن رابطه علی باید رعایت شوند (Ibid, 2006). از بین پنج مورد، سه مورد اول مهمترین هستند: ارتباط، نظم زمانی و جعلی نبودن^۱.

ارتباط به این معنی است که بین دو متغیر، تغییر در یک متغیر با تغییر در متغیر دیگر مرتبط است. ترتیب زمانی به این واقعیت اشاره دارد که باید نشان داده شود که علت (متغیر مستقل) ابتدا رخ داده است و معلول (متغیر وابسته) در مرحله دوم رخ داده است. جعلی نبودن می‌گوید که ارتباط بین دو متغیر به دلیل متغیر سوم نیست (Schutt, 2006). این موارد، سه معیار اصلی از پنج معیار معرفی شده بودند. دو معیار بعدی عبارتند از شناسایی یک مکانیسم علی-چگونگی ارتباط بین متغیرها- و دوم، زمینه‌ای که این ارتباط در آن رخ می‌دهد.

رویکرد علی قطعی، مستلزم آن است که در هر مطالعه، متغیر مستقل و وابسته دارای یک ارتباط باشند و در آن مطالعه هر مورد (جامعه، منطقه) متغیر مستقل بر متغیر وابسته تأثیر داشته باشد (Ibid, 2006).

جان استوارت میل^۲ پنج روش برای تجزیه و تحلیل سیستماتیک مشاهدات و ایجاد فرضیات دقیق‌تر در مورد علیت ابداع کرد که عبارتند از: "روش توافق مستقیم، روش

1. Association, Time order and Nonspuriousness

2. John Stuart Mill

تفاوت، روش مشترک توافق و تفاوت، روش باقیمانده و روش تغییرات همزمان^۱. برخی از روش‌شناسان معتقدند که روش‌های میل نمی‌توانند دلیلی ارائه دهند که تغییر در یک متغیر به دلیل تغییر متغیر دیگری ایجاد شده است (Vémola, 2009).

روش تطبیقی اغلب در هنگام جستجوی الگوهای شباهت‌ها و تفاوت‌ها، تشریح پدیده‌ها و... استفاده می‌شود (NUPI, 2023).

یک چالش در تحقیقات تطبیقی این است که آنچه ممکن است به عنوان یک دسته در بین کشورها به نظر برسد، ممکن است در واقع در همین کشورها بسیار متفاوت تعریف شود (Allardt, 1990).

بطور خلاصه، مطالعه تطبیقی نوعی روش است که به تجزیه و تحلیل پدیده‌ها و سپس کنارهم قرار دادن آنها برای یافتن نقاط تمایز و تشابه می‌پردازد (Mokhtarianpour, 2016). دیدگاه تطبیقی نقاط ضعف در طراحی تحقیق را آشکار می‌کند و به محقق کمک می‌کند تا کیفیت تحقیق را بهبود بخشد. تمرکز تحقیقات تطبیقی بر شباهت‌ها و تفاوت‌های بین واحدها است (Holt, & Turner, 1970). تحلیل تطبیقی به معنای توصیف و تبیین شباهت‌ها و تفاوت‌های موقعیت‌ها یا پیامدها در مقیاس بزرگی از واحدهای اجتماعی مانند مناطق، ملت‌ها، جوامع و فرهنگ‌هاست. این تعریف منعکس‌کننده سنت‌هایی مانند تحلیل بین‌فرهنگی در انسان‌شناسی، تحلیل‌های اجتماعی در جامعه‌شناسی، تحلیل‌های فراملی در علوم سیاسی، تحلیل‌های تاریخی تطبیقی در تاریخ و تحلیل‌های روانشناختی است (Smelser, 1973).

در رابطه با ماهیت کمی یا کیفی بودن آن نیز اختلاف نظر بسیار بالاست و بسیاری از اندیشمندان آن را جزء روش‌های کیفی در نظر می‌گیرند. اما ملاحظه شده است که در این نوع روش تحقیق، تجزیه و تحلیل کمی بسیار بیشتر از کیفی دنبال می‌شود، و این در اکثر مطالعات مقایسه‌ای که از داده‌های کمی استفاده می‌کنند، دیده می‌شود (Turner, 2015; Bod, 2013; Brown, 2011). تحقیقات مختلف در این زمینه هم به صورت کمی و هم به صورت کیفی صورت می‌پذیرند که با عطف به مقیاس یا گستره کاربرد، زمینه‌های بین‌فرهنگی و ارزشی و...، زمینه‌های مختلف سیاسی، حوزه‌های موضوعی مختلف از قبیل آموزش و پرورش، بهداشت، رفاه و غیره این تحقیقات انجام می‌شوند و به یک یا چند آیتم و موضوع خاصی معطوف نمی‌شوند (Cruceanu, 2019). در ادامه، انواع تحقیقات تطبیقی مورد بررسی قرار می‌گیرند.

¹. direct method of agreement, method of difference, joint method of agreement and difference, method of residues and method of concomitant variations

انواع تحقیقات تطبیقی

دسته بندی های مختلفی در این زمینه وجود دارند که در ادامه به مهمترین و اصلی ترین آنها اشاره می شود.

تحلیل تطبیقی را می توان به کمی، کیفی و فازی تقسیم کرد. تحلیل تطبیقی کمی متغیرمحور، تحلیل تطبیقی کیفی مورد محور و تحلیل تطبیقی فازی مجموعه محور است (Sa'ei, 2013). روش تحقیق تطبیقی را می توان به عنوان روش تحقیقی تعریف کرد که در آن جنبه های علوم اجتماعی یا زندگی در سطوح مختلف مورد بررسی قرار می گیرد (Dehdashti Shahrokh & Miri, 2019). تحلیل تطبیقی کیفی (QCA)، یکی از روش های غالب مورد استفاده در تحقیقات تطبیقی است که به ارزیابی انتقادی تحولات اخیر، بحث های جاری، مسائل کلیدی و توسعه آینده و روش های مرتبط چند ارزشی و مجموعه های فازی می پردازد (Mill et al, 2006).

در دسته بندی دیگر، اسکوپول و مارگارت (۱۹۸۰) استدلال کردند که سه نوع تحقیق تاریخی تطبیقی وجود دارد (Beck, 2018):

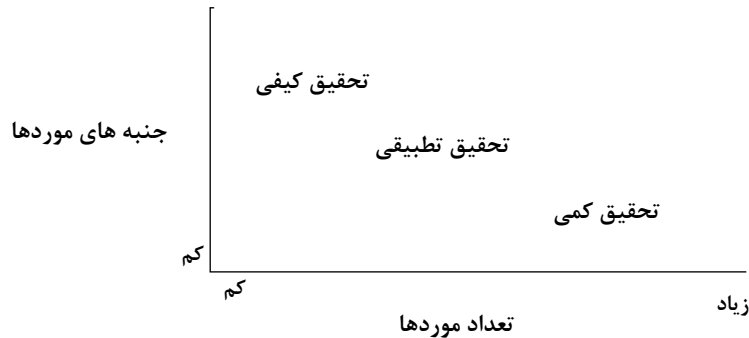
۱. تحقیق تاریخی تطبیقی به عنوان تحلیل علی کلان - تأکید بر شناسایی تفاوت ها و شباهت های مرتبط در بین موارد در تلاش برای آزمایش فرضیه ها یا ایجاد نظریه است.
۲. تحقیق تاریخی تطبیقی به عنوان نمایش موازی نظریه - تأکید بر شناسایی شباهت ها در موارد مرتبط است.

۳. تحقیق تاریخی تطبیقی به عنوان تضاد زمینه ها - تأکید بر تفاوت بین موارد و منحصر به فرد بودن هر مورد است. محققانی که از این رویکرد استفاده می کنند، نسبت به ارائه تعمیم های گسترده محتاط هستند.

بسیاری از تحقیقات تاریخی تطبیقی از برخلاف روش های قیاسی، از رویکرد استقرایی استفاده می کنند که به موجب آن محققان ابتدا داده ها را ارزیابی کرده و توضیحات معتبر را برای توضیح داده ها مجدداً تدوین و بررسی می کنند (Beck, 2018).

در دسته بندی دیگر، تحلیل ها از منظر دو رویکرد کمی و کیفی به دو نوع متغیرمحور و مورد محور تقسیم بندی می شوند. در توصیف چشم انداز روش شناختی علوم اجتماعی، تمایز بین تحلیل کمی، متغیرمحور و تحلیل کیفی مورد محور متعارف است (Ragin, 1987). البته هیچ دلیلی وجود ندارد که تحلیل متغیرمحور باید کمی و مورد محور کیفی باشد (Rubinson & Ragin, 2007). تکنیک های کمی به تعداد زیادی مورد نیاز دارند - هرچه بیشتر، بهتر - که به منظور برآورده کردن مفروضات مدل و افزایش قدرت آماری مورد استفاده قرار می گیرند (Cohen, 1988). در مقابل، روش های تحقیق موردی و کیفی؛ زمانی بسیار مفید هستند که در تعداد کمی از موارد اعمال

شوند. از آنجایی که تکنیک‌های کیفی از دانش عمیق محقق در مورد موارد استفاده می‌کنند، هر مورد اضافی نیازمند این است که محققان توجه خود را بیشتر تقسیم کنند (Dehdashti Shahrokh & Miri, 2019). بررسی جزئیات، متمایز بودن هر مورد را برجسته می‌کند. در حالی که محدودیت‌هایی برای تعمیم ایجاد می‌کند و در نتیجه مانع از آزمون فرضیه می‌شود، این تمرکز توسعه نظریه را تسهیل می‌کند (George & Bennett, 2005). در روش تحقیق تطبیقی، توسعه نظریه و آزمون فرضیه به دو صورت با هم تعامل دارند. اول، روش‌های تطبیقی ممکن است برای توسعه، آزمایش و تجدید نظر یک نظریه خاص استفاده شود. دوم، روش‌های تطبیقی ممکن است برای قضاوت بین نظریه‌های رقیب استفاده شوند (Ragin & Rubinson, 2009). در شکل ۱، ساختار تحقیقات اجتماعی و جایگاه روش تطبیقی نشان داده شده است.

شکل ۱. ساختار تحقیقات اجتماعی و جایگاه تحقیقات تطبیقی (Ragin, 1994)

تحقیقات مختلف و زیادی در زمینه روش‌های تطبیقی صورت پذیرفته‌اند که مشهورترین آنها عبارتند از:

روش تاریخی تطبیقی را می‌توان در کتاب «دولت خانوادگی: خانواده‌های حاکم و سرمایه‌داری تجاری در اروپای مدرن اولیه»^۱ مشاهده کرد. محقق جولیا آدامز از آثار آرشیوی اصلی و منابع ثانویه استفاده می‌کند تا چگونگی رقابت خانواده‌های بازرگان با خانواده‌های اصیل را برای نفوذ در اوایل جمهوری هلند مدرن بررسی کند (Adams, 2005b). او استدلال می‌کند که این رقابت‌ها با اشاره مکرر به انگلستان و فرانسه، نهادهای سیاسی را ایجاد کردند که به دولت مدرن هلند تبدیل شدند. استفاده او از نظریه فمینیستی برای توضیح عناصر جمهوری هلند، مانند ساختارهای خویشاوندی پدرسالارانه در خانواده‌های حاکم، نظریه‌های قبلی در مورد چگونگی پیدایش دولت‌های

¹. The Familial State: Ruling Families and Merchant Capitalism in Early Modern Europe

مدرن را گسترش داد. این نمونه ای از چگونگی استفاده از تحلیل تطبیقی-تاریخی از موارد و نظریه ها با هم است.

محققان اصلی

برخی از اندیشمندان سه موج از تحقیقات تاریخی تطبیقی را شناسایی کرده اند (Adams, 2005). موج اول تحقیق تاریخی تطبیقی به چگونگی مدرن شدن جوامع، یعنی مبتنی بر مفاهیم کنش فردی و عقلانی، با تعاریف دقیق اما بسیار متفاوت، مربوط می شود. برخی از محققان عمده در این روش عبارتند از الکسیس دو توکویل^۱، کارل مارکس^۲، امیل دورکیم^۳، ماکس وبر^۴؛ موج دوم به مجموعه‌ای از نظریه‌های غیرتاریخی واکنش نشان داد و به دنبال نشان دادن این بود که چگونه نظام‌های اجتماعی ساکن نبودند، بلکه در طول زمان توسعه یافتند (Smith, 1991). اندیشمندان برجسته این موج عبارتند از: راینهارد بندیکس^۵، بارینگتون مور^۶، استین روکان، تدا اسکوکپول^۷، چارلز تیلی، مایکل مان^۸، و مارک گولد^۹. موج کنونی جامعه شناسی پژوهش تاریخی تطبیقی اغلب اما نه منحصراً پساساختار در جهت گیری نظری خود است. نویسندگان تأثیرگذار فعلی عبارتند از جولیا آدامز^{۱۰}، آن لورا استولر^{۱۱}، فیلیپ گورسکی^{۱۲}، و جیمز ماهونی^{۱۳}.

اهداف مطالعات تطبیقی

در زمینه اهداف و جهت گیری های مطالعات تطبیقی نظرات مختلفی ارائه شده است که در ادامه به آنها اشاره می شود. هدف اصلی اکثر مطالعات تطبیقی توصیف است که با استفاده از مقایسه، به درک بهتر یک یا چند آیتم و عامل خاص می‌پردازد (Dehdashti Shahrokh & Miri, 2019). مقایسه آن مورد با سایر موارد می‌تواند با شناسایی ابعاد و جنبه‌هایی که در غیر این صورت از قلم افتاده یا نادیده گرفته می‌شوند، به یک هدف اکتشافی کمک کند. و می‌تواند روشی برای آزمون فرضیه‌ها و تحلیل‌های علی باشد که هدفشان توصیف دقیق‌تر مورد مربوطه است (Freiberger, 2019).

1. De Tocqueville

2. Marx

3. Durkheim

4. Weber

5. Bendix

6. Moore

7. Skocpol

8. Mann

9. Gould

10. Adams

11. Stoler

12. Gorski

13. Mahoney

مقوله "دامنه یا حوزه"^۱ فاصله بین موارد مقایسه شده در یک مطالعه را نشان می دهد. ما می توانیم در رابطه با حوزه های زمینه ای، بین فرهنگی و فرا تاریخی تمایز قائل شویم (Dehdashti Shahrokh & Miri, 2019). مطالعات با دامنه زمینه ای در یک زمینه تاریخی یا محیط فرهنگی که می تواند هم از نظر مکانی و هم زمانی مشخص شود، مقایسه می شود، برای مثال وضعیت مدیترانه در اواخر دوران باستان، شمال شرقی هند در قرن پنجم قبل از میلاد، یا برزیل معاصر. از سوی دیگر، مطالعات با دامنه بین فرهنگی فراتر از مرزهای فرهنگی فرضی است، مانند مقایسه دین چین باستان و یونان باستان. واضح است که این دسته بندی ها ثابت و واضح نیستند. مرزهای فضایی اغلب سیال هستند و مرزهای فرهنگی ساخت و ساز هستند. مقوله «میان فرهنگی» به معنای تقویت این مفهوم نیست که فرهنگ های مربوطه را می توان به وضوح مشخص کرد و کاملاً از یکدیگر جدا هستند (Juneja, 2013; Welsch, 1999).

ابزار و روش ها در روس تحقیق تطبیقی

از منظر اندیشمندان؛ در روش تطبیقی، چهار روش عمده وجود دارد که محققان برای جمع آوری داده ها از آنها استفاده می کنند. این موارد عبارتند از: داده های آرشیوی، منابع ثانویه، سوابق در حال اجرا، و خاطرات و روایات (Tracy, 2019). داده های آرشیوی یا منابع اولیه، معمولاً منابعی هستند که محققان بیشترین تاکید و استفاده از آنها را دارند. داده های آرشیوی شامل اسناد رسمی و سایر مواردی است که در آرشیوها، موزه ها و غیره یافت می شود. سوابق در حال اجرا مجموعه ای از داده های آماری یا انواع دیگر هستند، مانند داده های سرشماری، اسناد مالکیت، و غیره. در نهایت خاطرات یا روایات شامل منابعی مانند زندگی نامه ها، خاطرات یا خاطرات می شود (Scott, 2012). همانطور که شوت^۲ بحث کرده است، چهار مرحله برای مطالعات کیفی تطبیقی وجود دارد:

- (۱) پیش فرض تحقیق، شناسایی رویدادها، مفاهیم و غیره که ممکن است پدیده ها را توضیح دهند؛
- (۲) انتخاب مورد(های) (محل، کشور، منطقه) برای بررسی و تحلیل؛
- (۳) از آنچه اسکوکپول و مارگارت (۱۹۸۰) به عنوان "جامعه شناسی تاریخی تفسیری" نامیده اند استفاده کنید و شباهت ها و تفاوت ها را بررسی کنید.
- (۴) براساس اطلاعات جمع آوری شده، یک توضیح علی برای پدیده ها ارائه دهید (Skocpol & Margaret, 1980).

¹. Scope

². Schutt

پژوهش تاریخی تطبیقی با مشکلات متعددی مواجه است. جیمز ماهونی، یکی از چهره‌های برجسته کنونی در تحقیقات تاریخی تطبیقی، در کتاب خود تحت عنوان «تحلیل تاریخی تطبیقی در علوم اجتماعی» چندین مورد از این موارد را شناسایی می‌کند. ماهونی موضوعات کلیدی مانند چگونگی گنجاندن مطالعات سطح خرد را در حوزه کلان تحقیقات تاریخی تطبیقی، موضوعاتی که برای تحقیقات تاریخی تطبیقی آماده هستند، مانند قانون، و این موضوع که آیا باید به تحقیق تاریخی تطبیقی نزدیک شود، برجسته می‌کند (Mahoney, 2003). این یکی از رایج‌ترین بحث‌های امروزی است که اغلب بین تدا اسکوکپول، که طرفدار رویکرد تاریخی است، و کیسر و هچتر، که طرفداران دیدگاه علمی هستند و معتقدند که در این نوع از تحقیقات باید به دنبال اصول علی کلی باشیم، بحث می‌شود. هم کیسر و هم هچتر از مدل‌هایی در نظریه انتخاب عقلانی برای اصول علی کلی خود استفاده می‌کنند. پژوهشگران تاریخی که با آنها مخالفند (اسکوکپول، سامرز و دیگران) استدلال می‌کنند که کیسر و هچتر بسیاری از نظریه‌های عمومی قابل قبول دیگر را پیشنهاد نمی‌کنند، و بنابراین به نظر می‌رسد که حمایت آنها از نظریه‌های عمومی در واقع حمایت از نظریه عمومی ترجیحی آنهاست. آنها همچنین انتقادات دیگری را در مورد استفاده از نظریه انتخاب عقلانی در تحقیقات تاریخی تطبیقی مطرح می‌کنند. (Kiser & Hechter, 1998).

فرآیند روش تحقیق تطبیقی

فرآیند مطالعه تطبیقی را می‌توان به صورت روشمند تحلیل و دسته بندی کرد. اسمیت در رابطه با فرآیند این روش، یک مدل چهارگانه ای را مطرح می‌نماید که مولفه های اصلی آن عبارتند از: توصیف، مقایسه، توصیف مجدد و تصحیح^۱ (Smith, 2000). برتون مک^۲ پنج آیتم را معرفی می‌کند که عبارتند از: فرآیند: انتخاب؛ شرح؛ کنارهم قرار دادن توصیف مجدد؛ تصحیح و شکل گیری نظریه در حالی که برخی از فعالیت ها به طور منطقی باید مقدم بر فعالیت های دیگر باشند. بیشتر آنها در لحظات مختلف و اغلب غیرمنتظره در فرآیند تحقیق واقعی رخ می‌دهند و برخی به طور مکرر انجام می‌شوند. به عنوان مثال، توصیف مجدد انجام شده در طول مطالعه ممکن است باعث شود محقق یک مورد اضافی و کاملاً جدید را وارد کند ("انتخاب") و آن را در مقایسه بگنجاند (Mack, 1996). بنابراین ترتیب ارائه پنج عملیات در اینجا تحلیلی و عملی است و این مقوله به این معنی نیست که حتماً بایستی یک روش خطی و متوالی منظم را پیشنهاد کنید. لازم به ذکر است که هر مطالعه تطبیقی لزوماً هر پنج عملیات را در بر

¹. Description, Comparison, Redescription and Rectification

². Mack

نمی‌گیرد و ممکن است برخی از موارد در آن لحاظ نگردند. به ویژه دو مورد آخر، بازتوصیف و همچنین تصحیح و شکل‌گیری نظریه- که با اهداف مربوطه مطالعه خاص مرتبط هستند (Freiberger, 2019).

روش شناسی تحقیق

تمامی تحقیقات از منظر روش، ماهیت، هدف، نوع و... با یکدیگر متفاوتند. تحقیق حاضر از نوع بنیادی و روش تحقیق بکاررفته در آن توصیفی-تحلیلی است که با استفاده از رویکرد مروری در تحلیل اسنادی و مطالعات کتابخانه‌ای، به بررسی هدف اصلی تحقیق می‌پردازد.

تحقیق توصیفی نوعی تحقیق است که جمعیت، موقعیت یا پدیده‌ای را که در حال مطالعه است، توصیف می‌کند و بر پاسخگویی به پرسش‌های چگونه، چه، چه زمانی و کجا در صورت یک مشکل پژوهشی تمرکز می‌کند تا چرایی. این مقوله عمدتاً به این دلیل است که قبل از بررسی اینکه چرا در وهله اول وجود دارد، درک درستی از چیستی یک مشکل تحقیقاتی مهم است (Snyder, 2019). بعبارتی کلی‌تر، مفهوم رویکرد تحلیلی توصیفی این است: روش توصیفی عمیق، که در آن محقق علمی پدیده‌ها و مسائل مختلف علمی را تشریح می‌کنند و مسائل و سؤالاتی را که در حوزه پژوهش علمی قرار می‌گیرد، حل می‌کنند. داده‌های جمع‌آوری‌شده با رویکرد توصیفی تحلیلی مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند تا بتوان توضیحات و نتایج مناسب را استخراج کرد (Lawless, 2010). ابزار گردآوری اطلاعات در این تحقیق، مرور کتابخانه‌ای و اسناد آرشیوی مرتبط با روش تحقیق تطبیقی است که از ابعاد و جوانب مختلف این روش تحقیق را مورد بررسی و تحلیل قرار می‌دهد. لازم به ذکر است که با عطف به گستره روش تحقیق تطبیقی و نامحدود بودن حوزه‌های کارکردی و تئوریک آن، محقق ضمن مرور تاریخچه و خاستگاه کلی این روش، بیشتر تمرکز را بر پارادایم رشته مدیریت بنا نهاده است.

یافته‌های تحقیق

همانطور که در قسمت‌های قبلی بیان شد، روش تحقیق تطبیقی یکی از روش‌های تحقیق منعطف و خاص است که هم رویکردهای کمی و هم رویکردهای کیفی را در بر می‌گیرد. گستره این روش، بیشتر در علوم انسانی و علوم اجتماعی است -البته در سایر رشته‌ها نیز کاربرد دارد- و دیدگاه عمده آن بر پایه تطبیق یا مقایسه بنا نهاده شده است. این روش دارای مزایا و معایب مختلفی است که در ادامه به گوشه‌ای از آنها اشاره می‌شود.

از مزایای آن می توان به این موارد اشاره کرد که این روش، روابط علت و معلولی را کشف می کند؛ هیچ مشکل اخلاقی در آن وجود ندارد؛ در گذشته قابل مطالعه است؛ از تصنع جلوگیری می کند (Shadow, 2020) و برخی از اندیشمندان معتقدند که این روش، الگوها و روندها را شناسایی می کند؛ درک بین فرهنگی را تشویق می کند؛ دانش نظری را گسترش می دهد؛ امکان تجزیه و تحلیل مقایسه ای را فراهم می کند؛ قابلیت اطمینان داده ها را افزایش می دهد (Brislin, 1976). و از طرفی نیز معایبی دارد که اغلب اندیشمندان به موارد ذیل اشاره می نمایند.

در تحقیق تطبیقی مشکلات روش شناختی اساسی ای وجود دارد، چندین مشکل کلیدی عبارتند از: (۱) انتخاب مورد، واحد، سطح و مقیاس تجزیه و تحلیل. (۲) ساخت معادل؛ (۳) متغیر یا مورد گرا. و در نهایت (۴) مسائل علیت (Mill et al, 2006). همچنین، در این روش، عدم کنترل روی متغیرها بالاست، دخیل ساختن دیدگاه ها و رویکردهای ذهنی و فکری محقق (سوگیری) وجود دارد (Shadow, 2020) و تفاوت های زمینه ای نادیده گرفته شد، کنترل متغیرها مشکل است، تعصب فرهنگی ممکن است، جمع آوری داده های زمان بر می باشد (Brislin, 1976). یک مشکل عمده در تحقیقات تطبیقی این است که مجموعه داده ها در کشورهای مختلف ممکن است دسته ها را متفاوت تعریف کنند (مثلاً با استفاده از تعاریف مختلف از فقر) یا ممکن است از دسته های مشابه استفاده نکنند.

بحث و نتیجه گیری

همانطور که گفته شد، تحقیق حاضر به بررسی و تحلیل روش تحقیق تطبیقی می پردازد. این روش تحقیق، یکی از روش های منعطف و خاص در رشته های مختلف است که دارای شرایط و ضوابط مختص به خود می باشد. اولین نتیجه گیری در رابطه با معیار و رویکرد کاربرد این روش است که بیشتر وابسته و معطوف به شرایط مکانی و زمانی است. همچنین، این روش قادر است از دیدگاه ها و رویکردهای مختلف، ساختارهای اصلی و فرعی یک یا چند پدیده را مشخص نماید. می دانیم که تعیین یکسری از ضوابط و الگوهای نامشخص در تحقیقات اجتماعی دشوار بوده و همواره مسئله یا مسائلی را بار می آورند. به همین دلیل، بسیاری از محققان از تحقیق تطبیقی برای جداسازی الگوهایی استفاده می کنند که کلی تر هستند و طبق قاعده و شرایط زمانی و مکانی اقدام به تحلیل و بررسی می نمایند. نتیجه بعدی در رابطه با انعطاف پذیری و رویکرد چندبعدی این روش است. در واقع این روش می تواند با استفاده از سایر ابزار و حتی سایر روش های تحقیق، به صورت ترکیبی یا آمیخته نیز بکار گرفته شود و در این زمینه، هدف و ماهیت اصلی تحقیق مهم است که بایستی محققان یا

مجریان استفاده از این روش، در رابطه با نحوه، کاربرد، شیوه و رویه مرتبط با آن توجهات لازم را به عمل آورند.

منابع و مأخذ

- Adams, J. (2005). The rule of the father: Patriarchy and patrimonialism in early modern Europe. *Max Weber's economy and society: A critical companion*, 7(2), 237-266.
- Adams, J., (2005b). *The Familial State: Ruling Families and Merchant Capitalism in Early Modern Europe*. Cornell University Press. ISBN 0-8014-3308-8.
- Adams, J., Clemens, E.S. & Orloff. A.S. (2005). *Remaking Modernity: Politics, History, and Sociology*. Duke University Press.
- Allardt, E. (1990). Challenges for comparative social research. *Acta Sociologica*, 33(3), 183-193.
- Azarian, R. (2011) Potentials and Limitations of Comparative Method in Social Science, *International Journal of Humanities and Social Science*, 1(4), pp. 113-125.
- Beck, Colin J. (2018). "The Structure of Comparison in the Study of Revolution". *Sociological Theory*. 36 (2): 134-161. doi:10.1177/0735275118777004. ISSN 0735-2751. S2CID 53669466.
- Bendix, R. (1964). *Nation-Building and Citizenship: Studies of Our Changing Social Order*. Berkeley: University of California Press, 1964.
- Brislin, R. W. (1976). Comparative research methodology: Cross-cultural studies. *International journal of psychology*, 11(3), 215-229.
- Esser, F., & Vliegenthart, R. (2017). Comparative research methods. The international encyclopedia of communication research methods, 1-22. <https://sru.soc.surrey.ac.uk/SRU13.html>
- Canfora, L. (1983). "Analogie et histoire," *History and Theory* 22, no. 1 (1983): 24. Bloch, *Land and Work in Mediaeval Europe*.
- Coccia, M., & Benati, I. (2018). *Comparative studies. Global Encyclopedia of Public Administration, Public Policy, and Governance—section Bureaucracy* (edited by Ali Farazmand). Chapter, (1197-1).
- Cohen, J. (1988) *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. New York: Lawrence Erlbaum

فصلنامه مدیریت دولتی تطبیقی | سال اول | دوره ۱ | شماره ۴

- Cruceanu, T. C. D. (2019). The comparative method for policy studies: The thorny aspects. *HOLISTICA–Journal of Business and Public Administration*, 10(1), 56-67.
- Dehdashti Shahrokh, Z., & Miri, S. M. (2019). A short introduction to comparative research. Allameh Tabataba'i University, 6.
- De Tocqueville, A., & Reeve, H. (1889). *Democracy in america* (Vol. 2, pp. 83-84). New York.
- Durkheim, E. (2018). *The division of labor in society*. In Social stratification (pp. 217-222). Routledge.
- Francis, M. (2015). *Until Darwin, Science, Human Variety and the Origins of Race*. <https://doi.org/9781138661448>
- Freiberger, O. (2019). The Comparative Method in the Study of Religion. *Considering Comparison*, 7-44
- Foucault, M. (2005). *The order of things*. Routledge.
- George, A. L. & Bennett, A. (2005) *Case studies and theory development in the social sciences*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Gould, M. (2022). *Revolution in the development of capitalism: The coming of the English revolution*. Univ of California Press.
- Gorski, P. S. (2003). *The disciplinary revolution: Calvinism and the rise of the state in early modern Europe*. University of Chicago Press.
- Harris, V. (1966). Allegory to Analogy in the Interpretation of Scriptures. *Philological Quarterly*, 45(1), 1. <https://doi.org/e2863701fe891f3ac31c85cd66bec04b>
- Hoenigswald, H. M. (1993). "On the History of the Comparative Method," *Anthropological Linguistics* 35, no. 1 (1993): 59–60.
- Holt, R. T., & Turner, J. E. (1970). *The Methodology of Comparative Research: A Symposium from the Center for Comparative Studies in Technological Development and Social Change and the Department of Political Science, University of Minnesota*.
- Jones, Catherine (1985). *Patterns of Social Policy*. Taylor & Francis. ISBN 978-0-422-77260-0. hs, D. (2017). The comparative method and the history of the modern humanities. *History of Humanities*, 2(2), 473-505. <https://doi.org/10.1086/693325>

فصلنامه مدیریت دولتی تطبیقی | سال اول | دوره ۱ | شماره ۴

- Iranifard, E., & Latifnejad Roudsari, R. (2022). Comparative Research: An Old Yet Unfamiliar Method. *Journal of Midwifery and Reproductive Health*, 10(3), 3317-3318. <https://doi.org/10.22038/JMRH.2022.66873.1954>
- Juneja, M. (2013). *Understanding Transculturalism: Monica Juneja and Christian Kravagna in Conversation*. In *Transcultural Modernisms*. Edited by Model House Research Group. Vienna: Sternberg, pp. 22–33.
- Kiser, E, & Hechter, M. (1998). "The Debate on Historical Sociology: Rational Choice Theory and Its Critics,"[permanent dead link]. *American Journal of Sociology* 104 (3): 785-816; (AN 2147972)
- Lawless, H. T., Heymann, H., Lawless, H. T., & Heymann, H. (2010). *Descriptive analysis*. Sensory evaluation of food: Principles and practices, 227-257.
- Mack, B. (1996). *On Redescribing Christian Origins*. *Method and Theory in the Study of Religion* 8: 247–69
- Mahoney, J. (2003). "Knowledge Accumulation in Comparative Historical Research: The Case of Democracy and Authoritarianism." In *Comparative Historical Analysis in the Social Sciences*. Ed. J. Mahoney and D. Rueschemeyer. Cambridge University Press.
- Mann, M. (2012). *The sources of social power: volume 1, a history of power from the beginning to AD 1760 (Vol. 1)*. Cambridge university press.
- Marx, M. (1979). *The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte*." 1979 [1852]. In *Marx/Engels Collected Works*, Vol. 11. International Publishers. pg. 99-197.
- Mills, M., Van de Bunt, G. G., & De Bruijn, J. (2006). Comparative research: Persistent problems and promising solutions. *International sociology*, 21(5), 619-631.
- Mokhtarianpour, M. (2016). Islamic Model of Iranian Pattern Development Process Model. *The Pattern of Islamic Development of Iran*, 4 (8), 9-30.
- Moore, B. (1993). *Social origins of dictatorship and democracy: Lord and peasant in the making of the modern world (Vol. 268)*. Beacon Press.
- NUPI (2023). <https://www.nupi.no/en/our-research/topics/theory-and-method/comparative-methods>

- Popkin, R. H. (1975). *The Aryan Myth: A History of Racist and Nationalist Ideas in Europe*. <https://www.jstor.org/stable/1877404>
- Ragin, C. C. (1987) *The comparative method: Moving beyond qualitative and Quantitative Strategies*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Ragin, C. C. (1994) *Constructing social research*. Thousand Oaks, CA: Pine Forge Press.
- Ragin, C. C., & Rubinson, C. (2009). *The distinctiveness of comparative research*. The SAGE handbook of comparative politics, 13, 34.
- Rubinson, C. and Ragin, C. C. (2007) 'New methods for comparative research?', in L. Mjoset and T. H. Clausen (eds), *Capitalisms compared*. Oxford: Elsevier. pp. 373–389.
- Sa'ei, A. (2013). *Comparative research method: Quantitative, historical and fuzzy analysis*. Tehran. Iran. pp. 10-50
- Schleicher, A. (1861). *Compendium der vergleichenden Grammatik der indogermanischen Sprachen*, Weimar, H. A compendium of the comparative grammar of the Indo-European, Greek and Latin languages (London, 1874-77).
- Schutt, R. K. (2006). *Investigating the Social World: The Process and Practice of Research*. London: SAGE Publications.
- Scott, J. (2014). *A matter of record: Documentary sources in social research*. John Wiley & Sons.
- Shadow. (2020). The comparative method. A Level and IB, Sociology <https://getrevising.co.uk/grids/the-comparative-method>
- Skocpol, T. (1979). *States and social revolutions: A comparative analysis of France, Russia and China*. Cambridge University Press.
- Skocpol, T & Margaret, S. (1980). "The Uses of Comparative History in Macrosocial Inquiry". *Comparative Studies in Society and History*. 22 (2): 174–197. doi:10.1017/s0010417500009282. ISSN 0010-4175
- Smith, D.,1(991). *The Rise of Historical Sociology*. Temple University Press.
- Smith, Jonathan Z. (2000). *The 'End' of Comparison: Redescription and Rectification*. In *A Magic Still Dwells: Comparative Religion in the*

فصلنامه مدیریت دولتی تطبیقی | سال اول | دوره ۱ | شماره ۴

Postmodern Age. Edited by Kimberly C. Patton and Benjamin C. Ray. Berkeley: University of California Press, pp. 237–41.

- Smelser, N.J. (2013) *Comparative Methods in the Social Sciences*. USA: Quid Pro Books.
- Smelser, N. (1973). *The methodology of comparative analysis*. In *Comparative Research Methods*, ed. Donald Warwick and Samuel Osherson, 45-52. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Snyder, H. (2019). Literature review as a research methodology: An overview and guidelines. *Journal of business research*, 104, 333-339.
- Stausberg, M. (2011). *Comparison*. In *Routledge Handbook of Research Methods in the Study of Religion*. Edited by Michael Stausberg and Steven Engler. Florence: Routledge, pp. 21–39.
- Stoler, A. L. (2020). *Carnal knowledge and imperial power: Race and the intimate in colonial rule*. In *The New Imperial Histories Reader* (pp. 177-194). Routledge.
- Taherdoost, H. (2022). What are different research approaches? Comprehensive Review of Qualitative, quantitative, and mixed method research, their applications, types, and limitations. *Journal of Management Science & Engineering Research*, 5(1), 53-63. DOI: <https://doi.org/10.30564/jmsr.v5i1.4538>
- Thiem, A., & Dusa, A. (2012). Qualitative comparative analysis with R: A user's guide (Vol. 5). *Springer Science & Business Media*. <https://dovetail.com/research/comparative-analysis>
- Tracy, S. J. (2019). *Qualitative research methods: Collecting evidence, crafting analysis, communicating impact*. John Wiley & Sons.
- Turner, J. (2015). *Philology: The forgotten origins of the modern humanities*. Princeton University Press.
- Vémola, J. (2009). Reflections of Marshall McLuhan's Media Theory in the Cinematic Work of David Cronenberg and Atom Egoyan. Brno: Masaryk University, Supervisor doc. PhDr. Tomáš Pospíšil, Dr., [cit. 2022-12-15]. Dostupné na: https://is.muni.cz/th/109783/ff_m/Vemola_MA_diploma_thesis.pdf. Master's Diploma Thesis. Masaryk University, Faculty of Arts, Department of English and American Studies, English Language and Literature.
- Weber, M. (1981). Some categories of interpretive sociology. *The Sociological Quarterly*, 22(2), 151-180.

| فصلنامه مدیریت دولتی تطبیقی | سال اول | دوره ۱ | شماره ۴

Weiler, I. (1978). *Der Vergleich und vergleichende Aspekte in der Wirtschafts-und Sozialgeschichte*. Vergleichende Geschichtswissenschaft: Methode, Ertrag und Ihr Beitrag zur Universalgeschichte, 243-84.

Welsch, W. (1999). *Transculturality: The Puzzling Form of Cultures Today*. In *Spaces of Culture: City, Nation, World*. Edited by Mike Featherstone and Scott Lash. London: Sage, pp. 194–213.

Wrong, D. (1993). The Present Condition of American Sociology. A Review Article. *Comparative Studies in Society and History*, 35(1), 183-196. <https://www.jstor.org/stable/179120>